

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ПРАВА

УДК 330.341.2-048.87

О. С. МАРЧЕНКО

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної теорії
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, Харків
ol.mar4encko2011@yandex.ua
ORCID ID: 0000-0003-4761-9620

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ МАСОВОЇ СПІВПРАЦІ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД¹

На базі порівняльного аналізу організаційних механізмів традиційної ринкової економіки та вікіноміки обґрунтовано головні особливості інституціоналізації співробітництва учасників мережових спільнот електронного простору. Розкрито зміст та напрями подолання інституційного конфлікту внутрішніх та зовнішніх правил функціонування нової економіки масової співпраці. Обґрунтовано необхідність адаптації внутрішніх правил вікіноміки до законодавства певних країн, створення державою правового поля для ефективного здійснення масової співпраці через Інтернет.

Ключові слова: нова економіка масової співпраці (вікіноміка), краудсорсинг, краудфандинг, внутрішня та зовнішня інституціоналізація, інституційний конфлікт.

JEL Classification: O17.

---

¹ Роботу виконано в межах цільової комплексної програми «Соціально-економічна модернізація України та формування інноваційної моделі розвитку» (№ державної реєстрації 0111u000961) та фундаментального дослідження «Науково-теоретичні проблеми формування, розвитку та інституційної побудови правової економіки в Україні» за рахунок видатків державного бюджету (№ державної реєстрації 0115U000326).

Постановка проблеми. В умовах економіки знань на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій поширюються нові моделі економічних відносин суб'єктів господарювання, серед яких — масова співпраця через Інтернет. Дослідження співробітництва людей у мережевих спільнотах електронного простору є актуальним, оскільки зараз це соціально-економічне явище, що набуває глобального характеру, не отримало ще необхідного рівня теоретичного розкриття фахівцями з економіки та менеджменту. Важливою складовою дослідження нової економіки масової співпраці є визначення змісту, напрямів та форм її інституціоналізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головні принципи нової економіки масової співпраці або вікіноміки було розкрито канадським вченим, професором університету Торонто, президентом міжнародного науково-дослідного центру New Paradigm Доном Тапскоттом та віце-президентом і виконуючим редактором зазначеного центру Ентоні Уільямсом у широко відомому творі «Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything» (2007) [1]. Його продовженням є їх твір «Macrowikinomics: Rebooting business and the world» (2010). У сучасний період розкриття змісту та напрямів розвитку вікіноміки знаходиться переважно на рівні аналізу та первинного узагальнення практики співробітництва людей у веб-просторі.

Формулювання цілей. Метою статті є обґрунтування особливостей інституціоналізації співробітництва людей через Інтернет на базі порівняльного аналізу механізмів нової економіки масової співпраці і традиційної ринкової економіки.

Виклад основного матеріалу. Нова економіка масової співпраці є системою економічних відносин фізичних осіб з продукування, розподілу, обміну і споживання різноманітних продуктів та послуг (споживчих, розподільних, інтелектуальних, фінансових, культурних, духовних) на базі залучення ресурсів та співпраці через Інтернет великої кількості людей, об'єднаних мережевими спільнотами, яка здійснюється у глобальному економічному просторі.

Головними взаємопов'язаними секторами економіки масової співпраці є такі:

1. Економіка масової співпраці фізичних осіб з обміну послугами через Інтернет. Прикладом такої масової співпраці людей є онлайн-сервіс замовлення таксі зі смартфона Uber, який зараз вважається найдорожчим стартапом у світі та оцінюється у 50 млрд дол. Сервіс є доступним у більш ніж 200 великих містах у 55 країнах світу, дозволяє клієнтам викликати таксі, а також побачити на карті, де знаходиться машина, а водіям — як найближче дістатися до замовника. Сервіс працює як онлайн-майданчик (сайт), що з'єднує водіїв з користувачами, не володіє автомобілями і не приймає на роботу водіїв, але дозволяє підробляти приватним автомобілістам. Водії, які працюють

з Uber, не проходять медичне обстеження, а автомобілі — передбаченого для таксі техогляду. Саме тому, що такі водії не сплачують необхідні збори, поїздка при замовленні через сервіс може коштувати вдвічі менше, ніж через традиційну службу таксі [2; 3; 4].

Функціонування цього сектору економіки масової співпраці забезпечується обмінними Інтернет-платформами (сайтами). Наприклад, створений у Франції у 2006 р. сайт *Blablacar*, користувачами якого є щомісячно понад 400 тис. осіб, забезпечує встановлення зв'язків водіїв, які мають вільні місця у машинах, і потенційних пасажирів. Зараз діяльність цього обмінного сайту поширюється на Італію, Іспанію, Велику Британію, Німеччину, Польщу, а кожні 20 секунд він реєструє нового клієнта. Зараз діяльність цього обмінного сайту поширюється на Італію, Іспанію, Велику Британію, Німеччину, Польщу, а кожні 20 секунд він реєструє нового клієнта [5].

2. Економіка масової співпраці людей через Інтернет із залучення та використання ресурсів фізичних осіб, насамперед інтелектуальних та фінансових для здійснення різноманітних проєктів, починаючи з висунення ідеї та обговорення шляхів розв'язання певної проблеми і завершуючи фінансуванням стартапів.

Базовою технологією масової співпраці із залучення ресурсів великої кількості людей є краудсорсинг — (від англ. *crowdsourcing* — використання джерел ресурсів «натовпу»), спрямований на забезпечення оптимальної комбінації і використання різноманітних ресурсів людей («натовпу») для досягнення певних цілей: споживчих, виробничих, соціальних, культурних та ін. Краудсорсингові технології співпраці великої кількості людей («натовпу») через Інтернет уперше охарактеризовано редактором і журналістом журналу *Wired* Джеффом Хау «*Crowdsourcing. Why the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business Crowdsourcing*» (2008) [6].

Залежно від виду ресурсів, що мобілізуються на базі технології краудсорсингу, слід розрізняти:

– інтелектуальний краудсорсинг (*crowd-intelect-source-using*) — технологія інтелектуальної співпраці у мережевих спільнотах електронного простору, що спрямовується на сумісне створення інтелектуального продукту на основі інтеграції знань великої кількості людей. Його змістом є інтелектуальна співпраця через Інтернет людей як носіїв знань, яка не має територіальних, корпоративних, професійних, соціальних, культурних та інших обмежень. Технологічне ядро інтелектуального краудсорсингу — Інтернет-платформи, що забезпечують мобілізацію знань великої кількості людей для розв'язання певних проблем у різних галузях життєдіяльності суспільства. Наприклад, краудсорсингова платформа *DesignContest.ru*, яка діє у США, Росії і Україні, забезпечує проведення конкурсів на розробку будь-якого гра-

фічного дизайну, починаючи з логотипу і закінчуючи дизайном сайта і фірмовим стилем. У конкурсі можуть брати участь дизайнери проектів з різних країн світу [7]. Одним із напрямів інтелектуального краудсорсингу є краудкастинг (crowdcasting) — «поширення інформації про проблему в мережових спільнотах з метою знаходження пропозицій щодо її вирішення» [8, с. 10];

– краудрекрутинг (crowd-recruiting), спрямований на забезпечення суб'єктів господарювання трудовими ресурсами шляхом пошуку, підбору та оцінки персоналу через Інтернет [9];

– краудфандинг (crowdfunding) — технологія залучення коштів великої кількості людей — користувачів Інтернету, пов'язаних мережовими спільнотами, з метою фінансування різноманітних проектів. Технологічна основа — краудфандингові платформи, серед яких світовим лідером є міжнародна краудфандингова платформа Kickstarter.

Головними суб'єктами економіки масової співпраці з фінансування виступають люди (натовп), для яких внесення коштів у певні проекти (виробничі, інноваційні, культурні тощо) є заняттям тимчасовим і додатковим до основних видів їх економічної активності. Зараз краудфандинг має такі форми: а) краудлендинг — кредитування фізичних осіб фізичними особами, що здійснюється як народне (колективне) кредитування і P2P-кредитування, коли позичальник спілкується не з знеособленою масою людей, а з безпосереднім кредитором. Наприклад, загальний обсяг персональних кредитів, отриманих користувачами краудлендингових платформ Prosper Marketplace, станом на жовтень 2014 р. досяг 2 млрд дол. [10]; б) краудінвестинг — краудфандингова технологія, що дає можливість інвесторам — фізичним особам отримати частки власності (акції) та прибутки від проектів, які є об'єктом інвестицій.

За технологією та характером функціонування нова економіка масової співпраці має суттєві відмінності порівняно з традиційною ринковою економікою. По-перше, суб'єктами економіки масової співпраці є фізичні особи, які поєднані мережовими спільнотами та використовують їх для розв'язання своїх проблем, співпрацюючи через Інтернет з великою кількістю людей незалежно від їх професії, соціального статусу, місця проживання та роботи. Це економічна поведінка фізичних осіб, що набуває глобального характеру, глобальна наноекономіка.

По-друге, це мережева економіка, що поєднує рівноправних партнерів, відносини між якими базуються на їх вільному виборі та самостійному прийнятті рішень.

По-третє, це економіка без традиційних посередників та елементів ринкової інфраструктури — банків, готелів, магазинів, складів. Використовуючи маркетинговий підхід щодо розподілу благ до характеристики нової економіки масової співпраці, можна стверджувати, що це економіка з нульовим кана-

лом, оскільки зв'язок виробників і споживачів послуг або власників ресурсів і тих, хто їх залучає і використовує, є прямим. Спілкування учасників співпраці здійснюється через Інтернет-сайти (платформи, майданчики), які виконують інформаційно-комунікаційну і маркетингову функції.

Завдяки цьому, по-четверте, це економіка низьких трансакційних витрат порівняно з традиційною ринковою економікою. Прямі контакти учасників мережевих спільнот, що забезпечують Інтернет-сайти, сприяють економії їх витрат на пошук та аналіз інформації, вимірювання та ведення переговорів тощо.

По-п'яте, це креативна економіка, оскільки метою мережевої співпраці великої кількості людей є пошук нових ідей, рішень, продуктів, послуг, технологій тощо.

По-шосте, в економіці масової співпраці значну роль відіграють неекономічні, ірраціональні чинники економічного вибору людини. Так, залучення коштів фізичних осіб на фінансування певного стартапу визначається не тільки їх економічним розрахунком та очікуваним доходом, а також їх особистісними уподобаннями, цінностями, цілями, соціальними мотивами, довірою до авторів проекту, думкою та досвідом учасників мережевих спільнот тощо.

По-сьоме, це економіка, що базується на самоорганізації учасників мережевих спільнот задля здійснення певного проекту шляхом визначення, прийняття та впровадження певних правил співробітництва та їх дотримання.

Зазначені особливості нової масової економіки співпраці порівняно з традиційною моделлю організації ринкових відносин, а саме: глобальний характер, креативність, мережі та прямий зв'язок рівноправних учасників, довіра та самоорганізація, значна роль неекономічних регуляторів, економія трансакційних витрат — обумовлюють певну специфіку її інституціоналізації як процесу визначення, встановлення та поширення певних правил та норм економічної поведінки її учасників, засобів контролю та форм відповідальності за їх порушення. Ці правила, по-перше, є неформальними і формальними, серед останніх — норми правового регулювання цієї діяльності. По-друге, їх можна поділити на внутрішні, джерелом яких є масова співпраця людей, в процесі якої вони створюються та поширюються (самоорганізація), і зовнішніми, визначення яких є результатом нормотворчої діяльності держави.

Внутрішніми є правила співпраці учасників мережевих спільнот, що встановлюються ними самими, а також правила діяльності віртуальних комунікаторів — Інтернет-платформ, онлайн-майданчиків. Визначення цих правил та їх реалізація є процесом внутрішньої інституціоналізації економіки масової співпраці, її саморегульованості. У цьому випадку інститути визначаються та закріплюються самою спільнотою, яка і контролює дотримання встановлених правил (рутин).

Зовнішня інституціоналізація забезпечується насамперед державою, яка розроблює та застосовує як економічні, так і правові заходи, спрямовані на регулювання співпраці великої кількості людей через Інтернет. Сучасному етапу розвитку економіки масової співпраці є притаманною значна обмеженість державно-правової регламентації її функціонування.

Треба підкреслити, що інституціоналізація нової економіки масової співпраці є одним із головних напрямів подолання ризиків як її учасників, так і суб'єктів економічних відносин загалом. Ризики учасників масового співробітництва пов'язані з можливістю отримання неякісних товарів та послуг, нівелюванням авторства нової ідеї, продукту, послуги та ін., перетворенням Інтернету на канал недостовірної інформації, плагіату та недобросовісних запозичень чужих інтелектуальних, творчих здобутків, фінансовим шахрайством на базі краудфандингу та ін.

Ризиками суб'єктів господарювання певної країни є можливість зниження їх конкурентоспроможності та втрати клієнтів на ринках аналогічних товарів і послуг, падіння доходів, скорочення робочих місць тощо. Для держави це є загрозою соціально-економічній стабільності, посилення соціальної напруженості.

Однією із головних причин зазначених загроз є конфлікт внутрішніх правил і норм державно-правового регулювання національної економіки певної країни, як це, наприклад, трапилося із сервісом Uber, діяльність якого була повністю або тимчасово заборонена урядами Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Таїланду у зв'язку з недотриманням діючих у країнах норм реєстрації та перевірки водіїв. Зараз зберігається також заборона на роботу Uber в Нью-Делі, де стався інцидент з арештом водія.

Ініціаторами судів щодо діяльності Uber були національні профспілки працівників таксі, які звинуватили сервіс у недобросовісній конкуренції. Так, за ініціативою німецького союзу працівників таксі, які заявили про невідповідність діяльності Uber встановленим у Німеччині стандартам, у рішенні суду у Франкфурті визначено, що без отримання офіційного дозволу згідно із чинним законодавством пасажирські перевезення, замовлені з використанням мобільних додатків, здійснюватися не можуть [4]. В Італії у першій половині 2015 р. відбулися страйки працівників таксі — проти сервісу Uber. За позовом профспілок суд у Мілані заборонив на території країни роботу сервісу, постановивши, що діяльність Uber порушує законодавство про добросовісну конкуренцію через встановлення низьких цін та залучення приватних водіїв без дозволу [11]. Поява Uber у Британії також призвела до конфлікту з місцевими службами таксі, які намагалися добитися заборони на роботу сервісу, оскільки його водії не працюють за таксометром [4]. У США 15 липня 2015 р. наглядові органи штату Каліфорнія оштрафували Uber на 7,3 млн дол. тому, що сервіс не надавав інформації про причини ДТП, випадки порушення правил перевезення, а також

про кількість відмов клієнтам з обмеженими можливостями. Дію ліцензії компанії на території штату було призупинено [12].

Наведені факти свідчать про реальний конфлікт внутрішніх правил сервісу Uber, що забезпечують його конкурентоспроможність і ефективність, та законодавства країн, у яких він діє, що призводить до втрат як економічних суб'єктів, які працюють за традиційною моделлю надання транспортних послуг, та їх клієнтів, так і сервісу.

На нашу думку, розв'язання інституційного конфлікту, по-перше, потребує певної адаптації внутрішніх правил економіки масової співпраці до нормативних актів певної країни. Так, зараз Uber має намір впровадити технології перевірки водіїв по всьому світу, включаючи тести на детекторі брехні і вимоги додаткових даних до ліцензій на комерційну діяльність. Крім того, однією з ініціатив Uber будуть дослідження і розробки у сфері біометричних даних та верифікації голосу з метою створення інструментів для розширеної перевірки водіїв. Сервіс також має намір надати пасажиром спосіб миттєво зв'язатися з командою Uber та зі своїми близькими в екстреній ситуації [13].

По-друге, необхідними є розробка, прийняття та впровадження державних нормативних актів, об'єктом регулювання яких є нова економіка масової співпраці, її сектори та форми. Розглянемо напрями інституціоналізації краудфандингу, спрямовані на запобігання фінансовому шахрайству, спираючись на досвід США:

1) легітимізація краудфандингу, зокрема такої його форми, як краудінвестинг шляхом прийняття необхідних законів та нормативних актів. Технологія краудінвестингу передбачає можливість інвесторів отримати акції підприємств, у які вкладаються кошти. Але інвестиції у стартапи можуть бути ризикованими та неліквідними. Можливим є і шахрайство у цій сфері, оскільки ця технологія не має правового забезпечення. З метою подолання цієї ситуації у США у липні 2013 р. Комісія із цінних паперів та бірж скасувала заборону публічної пропозиції цінних паперів для приватних компаній, що діяла більше 80-ти років [14]. Завдяки цьому у суб'єктів краудінвестингу з'явилася легальна можливість публічно рекламувати свої пропозиції інвесторам щодо передачі акцій підприємств, створених, наприклад, на базі стартапів, інвесторам як винагороди за участь у їх фінансуванні. Отже, знаття цієї заборони забезпечило включення краудінвестингу у правове поле інвестиційної діяльності у країні, його легальний розвиток;

2) державний контроль діяльності суб'єктів економіки масової співпраці за технологією краудфандингу з метою профілактики та запобігання шахрайству. У США після скасування зазначеної заборони у штаті Массачусетс сформована нова поліцейська структура з контролю краудінвестингу — Internet Crowdfunding and Offerings Watch Department, I-Crowd (Департамент спостереження за краудфандингом), яка буде відстежувати використання

приватними компаніями, що випустили цінні папери, права на публічну пропозицію, контролювати достовірність та повноту інформації, слідкувати за діяльністю краудінвестингових платформ, що займаються збиранням коштів. У його складі юристи з цінних паперів та ІТ-персонал [15]. Діяльність цього поліцейського департаменту забезпечить діяльність інвесторів, кошти яких залучаються за технологією краудфандингу.

Висновки. Нова економіка масової співпраці на відміну від традиційних форм економічної поведінки суб'єктів ринкових відносин є наноекономікою, що глобалізується, якій притаманні креативність, мережі та прямий зв'язок рівноправних учасників, довіра та самоорганізація, значна роль неекономічних регуляторів, економія трансакційних витрат.

У сучасний період інституціоналізація економічних відносин масової співпраці здійснюється переважно як самоінституціоналізація — визначення та встановлення певних рутин, які регулюють різні види та форми масової співпраці людей. Спостерігається певний інституційний конфлікт між внутрішніми правилами цієї співпраці, що встановлюються Інтернет-платформами і учасниками мережевих спільнот електронного простору та законодавством країн, охоплених краудсорсинговими технологіями. Важливими напрямками подолання конфлікту є легітимізація та державний контроль економіки масової співпраці з метою забезпечення як її учасників, так і суб'єктів національної економіки загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тапскотт Д. Вікиномика. Как массовое сотрудничество изменяет все [Електронний ресурс] / Д. Тапскотт, Е. Д. Уильямс ; пер. с англ. П. Миронов, Г. Василенко. – М. : БэстБизнесБукс, 2009. – 392 с. – Режим доступу: <http://www.litmir.net/br/?b=137942>.
2. Uber снова самый дорогой стартап в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/tech/uber-snova-samyj-dorogoj-startap-v-mire-296356/>.
3. Сервіс таксі Uber збирається посилити перевірку водіїв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/science/1023374-servis-taksi-uber-zbiraetsya-posiliti-perevirku-vodijiv.html>.
4. Німеччина заборонила онлайн-сервіс пошуку таксі Uber [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipress.ua/news/nimechchyna_zaboronyla_onlayservis_poshuku_taksi_uber_83123.html.
5. Гіймоль А. Революція співпраці [Електронний ресурс] / А. Гіймоль // Укр. тиждень. – 2013. – № 38. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/89634>.
6. Хау Дж. Краудсорсинг. Коллективный разум как инструмент развития бизнеса / Джефф Хау ; пер. с англ. – М. : Альпина Паблишер, 2012. – 288 с.
7. DesignContest – Краудсорсинговая платформа для проведения конкурсов в области графического дизайна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://crowdsourcing.ru/sites/336/>.

8. Єщенко Є. Мережеві спільноти як інститут господарської системи : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Є. О. Єщенко. – Х., 2015. – 18 с.
9. Краудрекрутинг – новая технология массового поиска талантов // Компаньон. – 2012. – 31 авг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.companion.ua/articles/content?id=208489>.
10. Пользователи краудлендинговой платформы Prosper получили кредиты на 2 миллиарда долларов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crowdsourcing.ru/article/polzovateli_kraudlendingovoj_platformy_prosper_poluchili_kredity_na_2_milliarda.
11. Італійський суд заборонив сервіс-таксі Uber [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1468438-italiyskiy-sud-zaboroniv-servis-taksi-uber>.
12. Uber попросил жителей Нью-Йорка повлиять на мера [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://internetua.com/Uber-poprosil-jitelei-nua-iorka-povliyat-na-mera>.
13. Сервіс таксі Uber збирається посилити перевірку водіїв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/science/1023374-servis-taksi-uber-zbiraetsya-posiliti-perevirku-vodijiv.html>.
14. SEC наконец приняла постановление, приближающее эру Краудинвестинга в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crowdsourcing.ru/article/sec_nakonec_prinyala_postanovlenie_priblizhayushhee_eru_kraudinvestinga_v_ssh.
15. Создана новая полицейская структура для контроля Краудинвестинга в США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://crowdsourcing.ru/article/sozdana_novaya_policejskaya_struktura_dlya_kontrolya_kraudinvestinga_v_ssh.

REFERENCES

1. Don Tapscott Anthony D. Williams (2007) Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything. Penguin Group.
2. Uber снова сами дорожи startup v myre. Retrieved from: <http://delo.ua/tech/uber-snova-samyj-dorogoj-startup-v-mire-296356/>.
3. Servis taksi Uber zbyraetsia posylyty perevirku vodiiv. Retrieved from: <http://www.unian.ua/science/1023374-servis-taksi-uber-zbiraetsya-posiliti-perevirku-vodijiv.html>.
4. Nimechchyna zaboronyla on-lain-servis poshuku taksi Uber. Retrieved from: http://ipress.ua/news/nimechchyna_zaboronyla_onlaynservis_poshuku_taksi_uber_83123.html.
5. Hiimol A. (2013) Revoliutsiia spivpratsi. Ukrainskyi tyzhden, №38. Retrieved from : <http://tyzhden.ua/World/89634>.
6. Jeff Howe (2009) Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd Is Driving the Future of Business. Three Rivers Press. New York.
7. DesignContest – Kraudsorsynhovaia platforma dlia provedeniya konkursov v oblasti hrafycheskoho dyzaina. Retrieved from : <http://crowdsourcing.ru/sites/336/>.
8. Ieshchenko Ye. Merezhevi spilnoty yak instytut hospodarskoi systemy / Ye. O. Leshchenko: avtoref. dys. na zd. nauk. stup. kand. ekon. nauk. – Kharkiv, 2015. – 18 s.

9. Kraudrekryutynh – novaia tekhnolohyia massovoho poyska talantov. Kompanon. Retrieved from: <http://www.companion.ua/articles/content?id=208489>.
10. Polzovateli kraudlendynhovoï platformy Prosper poluchyly kredyty na 2 myllyarda dollarov. Retrieved from: http://crowdsourcing.ru/article/polzovateli_kraudlendingovoj_platformy_prosper_poluchili_kredyty_na_2_milliarda.
11. Italiiskyi sud zaboronyv servis taksi Uber. Retrieved from: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1468438-italiyskiy-sud-zaboroniv-servis-taksi-uber>.
12. Uber poprosyl zhytelei Niu-Yorka povlyiat na mera. Retrieved from: <http://internetua.com/Uber-poprosil-jitelei-nua-iorka-povliyat-na-mera>.
13. Servis taksi Uber zbyraietsia posylyty perevirku vodiiv. Retrieved from: <http://www.unian.ua/science/1023374-servis-taksi-uber-zbiraetsya-posiliti-perevirku-vodijiv.html>.
14. SEC nakonets pryniala postanovlenye, pryblyzhaiushchee eru Kraudynvestynha v SShA. Retrieved from: http://crowdsourcing.ru/article/sec_nakonec_prinyala_postanovlenie_priblyzhayushhee_eru_kraudinvestinga_v_ssh.
15. Sozdana novaia polytseiskaia struktura dlia kontroli Kraudynvestynha v SShA. Retrieved from: http://crowdsourcing.ru/article/sozdana_novaya_policejskaya_struktura_dlya_kontrolya_kraudinvestinga_v_ssh.

Стаття надійшла до редакції 26.06.2015.

Рецензент — доктор економічних наук, професор Л. С. Шевченко, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна.

Reviewer — Shevchenko L. S., Doctor of Economic Sciences, Professor, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine.

Рецензент — доктор економічних наук, професор С. В. Тютюннікова, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна.

Reviewer — Tyutyunnikova S. V., Doctor of Economic Sciences, Professor, V. Karazin Kharkiv national University, Ukraine.

О. С. МАРЧЕНКО

доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономической теории Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ НОВОЙ ЭКОНОМИКИ МАССОВОГО СОТРУДНИЧЕСТВА: ПРОБЛЕМЫ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ

На основе сравнительного анализа организационных механизмов традиционной рыночной экономики и викиномики обоснованы особенности институционализации экономического взаимодействия участников сетевых сообществ

электронного пространства. Раскрыто содержание и направления преодоления институционального конфликта внутренних и внешних правил функционирования экономики массового сотрудничества. Обоснована необходимость адаптации внутренних правил викиномики к законодательству определенных стран, создание государством правового поля эффективного осуществления массового сотрудничества через Интернет.

Ключевые слова: новая экономика массового сотрудничества (викиномика), краудсорсинг, краудфандинг, краудинвестинг, внутренняя и внешняя институционализация, институциональный конфликт.

O. S. MARCHENKO

Doctor of Sciences (Economics), professor, professor of the Economic Theory Department of Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

INSTITUTIONALIZATION OF THE NEW ECONOMY OF MASS COLLABORATION: PROBLEMS AND FOREIGN EXPERIENCE

Problem setting. Research of human collaboration in network communities of the World Wide Web is of considerable importance. Nevertheless, it hasn't been sufficiently examined yet.

Recent research and publications analysis. Nowadays, the wikinomics analysis is, mainly, at the level of primary generalization of the collaboration experience in the cyberspace.

Paper objective. The article objective is to substantiate peculiarities of institutionalization of human collaboration through the Internet.

Paper main body. According to the technology and nature of functioning, there are significant differences between the wikinomics and the traditional market economy: global nature; creativity; networks and direct connection between equal participators; confidence and self-organizing; the significant role of non-economic regulators; retrenchment of transactional expenses. These differences stipulate particular specificity of the institutionalization of mass collaboration as a process of determination, establishment, and expansion of certain rules and norms, which are inherent to its formal and informal as well as external and internal participators. A conflict between the wikinomics internal rules and the norms of public legal regulation of a certain country's national economy causes risks for its participators as well as business entities in general.

Conclusions of the research. Legitimization and public control over mass collaboration of a large amount of persons through the Internet are important directions of overcoming the institutional conflict.

Short Abstract for an article

Abstract. Having done the comparative analysis of organizational mechanisms of the traditional market economy and the wikinomics, the author substantiates the main peculiarities of the institutionalization of collaboration of network community participators in the cyberspace. The author has indicated the sense and directions of overcoming the institutional conflict between the external and internal rules of functioning of the new economy of mass collaboration. The article substantiates necessity of adaptation of the internal rules of the wikinomics to legislation of certain countries and creation of the legal framework for effective implementation of mass collaboration through the Internet.

Key words: new economics of mass collaboration (wikinomics), crowd-funding, internal and external institutionalization, institutional conflict.